

JAVNI DUG

06

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju septembra 2025. godine, **bruto javni dug**⁵¹ Crne Gore iznosio je 4,76 milijardi eura ili 58,59% procijenjenog BDP-a (tabela 6.1), što predstavlja povećanje od 186,50 miliona eura ili 4,08% u odnosu na kraj prethodne godine.

U strukturi javnog duga, na državni dug odnosilo se 4,71 milijardu eura (98,84%), dok se na dug lokalne samouprave odnosilo 55,01 milion eura (1,16%).

Ukoliko od bruto javnog duga oduzmemo depozite Ministarstva finansija, zajedno sa 38.477 unci zlata, **neto javni dug** Crne Gore, na kraju septembra 2025. godine iznosio je 4,18 milijardi eura ili 51,41% procijenjenog BDP-a. U odnosu na kraj prethodne godine neto javni dug zabilježio je neznatno smanjenje (0,28%).

Tabela 6.1

Struktura javnog duga Crne Gore na kvartalnom nivou, u 000 000 eura						
	Septembar 2024.	Decembar 2024.	Mart 2025.	Jun 2025.	Septembar 2025.	Promjena u % (septembar 2025. decembar 2024.)
Unutrašnji dug	356,48	331,30	321,06	300,77	287,63	-13,18%
Spoljni dug	4.046,07	4.183,48	4.129,75	4.459,06	4.417,70	5,60%
Državni dug (bruto)	4.402,55	4.514,78	4.450,81	4.759,83	4.705,33	4,22%
Udio bruto državnog duga u BDP	57,59%	59,06%	54,78%	58,58%	57,91%	
Dug lokalne samouprave	61,82	59,06	57,55	55,86	55,01	-6,86%
Javni dug (bruto)	4.464,37	4.573,84	4.508,36	4.815,69	4.760,34	4,08%
Udio bruto javnog duga u BDP	58,40%	59,83%	55,49%	59,27%	58,59%	
Depoziti Ministarstva finansija uključujući i 38.477 unci zlata	617,94	385,36	300,06	567,76	583,55	51,43%
Državni dug (neto)	3.784,61	4.129,42	4.150,75	4.192,07	4.121,78	-0,19%
Udio neto državnog duga u BDP	49,51%	54,02%	51,09%	51,60%	50,73%	
Javni dug (neto)	3.846,43	4.188,48	4.208,30	4.247,93	4.176,79	-0,28%
Udio neto javnog duga u BDP	50,32%	54,79%	51,80%	52,28%	51,41%	
Bilješke BDP Crne Gore (procjena za 2025. godinu)	7.644,53	7.644,53	7.644,53	7.644,53	8.124,70	

Izvor: Ministarstvo finansija

⁵¹ Ministarstvo finansija počelo je da publikuje kvartalne podatke o javnom dugu od jula 2024. godine, kada je objavljen „Izveštaj o državnom i javnom dugu na dan 30. 06. 2024. godine“.

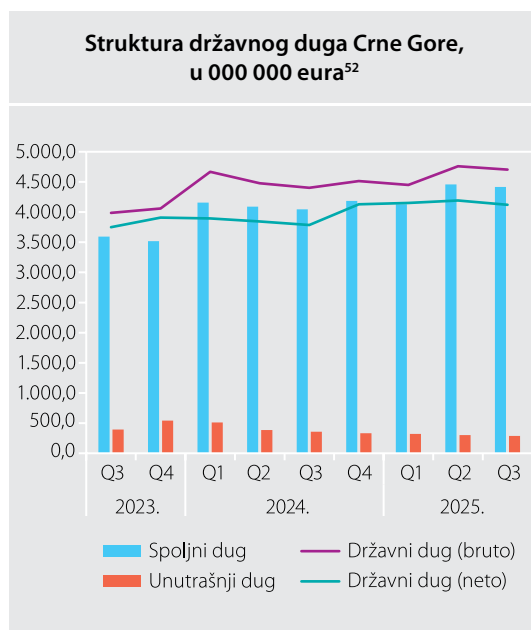
Na osnovu raspoloživih podataka može se zaključiti da je u prvih devet mjeseci 2025. godine javni dug Crne Gore zabilježio umjeren rast na bruto osnovi, dok je neto zaduženost ostala gotovo nepromijenjena, što ukazuje na relativno uravnoteženu dinamiku duga. Rast bruto javnog i državnog duga dominantno je rezultat eksternog zaduživanja putem emisije euroobveznica, dok je istovremeno povećanje depozita Ministarstva finansija djelovalo amortizujuće na kretanje neto duga. Struktura duga ostaje povoljna, s obzirom na visok udio duga denominovanog u eurima i preovlađujuće fiksne kamatne stope, čime su ograničeni valutni i kamatni rizici. Međutim, visok nivo i struktura spoljnog duga ukazuju na izraženu zavisnost od međunarodnog finansijskog tržišta, pa u uslovima zadržavanja restriktivnijih globalnih monetarnih politika i povišenih troškova finansiranja, ostaje važno očuvati fiskalnu disciplinu, pažljivo upravljati refinansiranjem obaveza i težiti daljem smanjenju udjela duga u BDP-u radi jačanja ukupne makroekonomske stabilnosti.

6.1. Državni dug

Na kraju septembra 2025. godine, **bruto državni dug** Crne Gore iznosio je 4,71 milijardu eura ili 57,91% procijenjenog BDP-a i u odnosu na kraj prethodne godine povećan je za 4,22%, usljed zaduženja putem emisije euroobveznica.

Od ukupnog iznosa bruto državnog duga, 4,42 milijarde eura ili 93,89% odnosilo se na spoljni dug, dok se preostalih 287,63 miliona eura ili 6,11% odnosilo na unutrašnji dug.

Grafikon 6.1

Izvor: Ministarstvo finansija

Ukoliko od bruto državnog duga oduzmemo depozite Ministarstva finansija, zajedno sa 38.477 unci zlata, **neto državni dug** Crne Gore je na kraju septembra 2025. godine iznosio 4,12 milijardi eura ili 50,73% procijenjenog BDP-a. U odnosu na kraj prethodne godine neto državni dug zabilježio je neznatno smanjenje (0,19%), dok su državni depoziti povećani (198,19 miliona eura ili 51,43%).

Valutna struktura državnog duga i dalje je relativno povoljna, s obzirom da je zaduženost u eurima činila 99,71% ukupne valutne strukture državnog duga, dok je 0,23% duga bilo u američkim dolarima, a 0,06% u specijalnim pravima vučenja.

Kamatna struktura takođe je povoljna s obzirom da se više od tri četvrtine državnog duga (kredit i obveznice) servisira po fiksnim kamatnim stopama (85,79% državnog duga).

⁵² Kvartalni podaci predstavljaju iznos duga na kraju kvartala.

6.2. Unutrašnji državni dug

Na kraju septembra 2025. godine unutrašnji dug iznosio je 287,63 miliona eura (3,54% BDP-a) i u odnosu na kraj prethodne godine manji je za 43,67 miliona eura ili 13,18%. Glavni razlog za smanjenje duga prema rezidentima je otplata duga po osnovu kredita kod komercijalnih banaka (tabela 6.2).

Tabela 6.2

Struktura i promjene unutrašnjeg duga Crne Gore na kraju septembra 2025. u odnosu na kraj septembra i decembra 2024. godine								
Struktura unutrašnjeg duga	Stanje duga 30. 09. 2024.	Stanje duga 31. 12. 2024.	Stanje duga 30. 09. 2025.	Promjena u odnosu na 30. 09. 2024.	Promjena u odnosu na 31. 12. 2024.	Promjena u odnosu na 30. 09. 2024.	Promjena u odnosu na 31. 12. 2024.	Učešće u unutrašnjem dugu 30. 09. 2025.
	1	2	3	4 (3-1)	5 (3-2)	6 (3/1)	7 (3/2)	8
	milioni eura					%		
Devizna štednja	10,11	10,01	10,00	-0,11	-0,01	-1,09	-0,10	3,48
Restitucija	75,06	75,91	66,45	-8,61	-9,46	-11,47	-12,46	23,10
Kredit kod komercijalnih banaka	191,34	165,50	135,24	-56,10	-30,26	-29,32	-18,28	47,02
Zaostale penzije	1,89	1,89	1,89	0	0	0,00	0,00	0,66
Državni zapisi	0,00	0,00	0,00	0	0			0,00
Domaće obveznice	50,00	50,00	50,00	0	0	0,00	0,00	17,38
Pravna lica i privredna društva	28,08	27,99	24,05	-4,03	-3,94	-14,35	-14,08	8,36
UKUPNO	356,48	331,30	287,63	-68,85	-43,67	-19,31	-13,18	100,00

Izvor: Ministarstvo finansija

Na dan 30. septembra 2025. godine najveći i dominantan udio u strukturi unutrašnjeg duga Crne Gore imaju obaveze po osnovu kredita kod komercijalnih banaka, koje učestvuju sa 47,02% u ukupnom iznosu. Slijede obaveze po osnovu restitucije, sa učešćem od 23,10%, kao i obaveze po osnovu emitovanih domaćih obveznica koje čine 17,38% unutrašnjeg duga. Preostali dio strukture odnosi se na obaveze prema pravnim licima i privrednim društvima (8,36%), obaveze po osnovu stare devizne štednje (3,48%) i obaveze po osnovu zaostalih penzija, sa učešćem od 0,66%.

6.3. Spoljni državni dug

Prema podacima Ministarstva finansija, spoljni dug Crne Gore na kraju septembra 2025. godine iznosio je 4,42 milijarde eura, što predstavlja 54,37% BDP-a. U poređenju sa krajem 2024. godine, zabilježen je rast spoljnog duga od 234,22 miliona eura, odnosno 5,60%, prvenstveno kao rezultat zaduženja po osnovu emisije euroobveznica.⁵³

Tokom prvih devet mjeseci tekuće godine došlo je do povlačenja sredstava po osnovu emitovanih euroobveznica i kreditnih aranžmana sa međunarodnim institucijama u ukupnom iznosu od 942,09 miliona eura, i to:

- Povlačenja sredstava po osnovu emisije obveznica na inostranom tržištu u iznosu od 850 miliona eura;
- Povlačenja sredstava BPI France/Soc. Generale Kership u iznosu od 41,76 miliona eura (za nabavku dva patrolna broda OPV 60);
- Povlačenja sredstava Evropske komisije u iznosu od 17,22 miliona eura (za sprovođenje podrške Evropske unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta za reforme i rast);
- Povlačenja sredstava IBRD-a u iznosu od 10,05 miliona eura (za projekte „Dekarbonizacija energetskog sektora Crne Gore“, „Reforma poreske administracije“, „Institucionalni razvoj i jačanje poljoprivrede u Crnoj Gori - MIDAS 2“, „Energetska efikasnost u Crnoj Gori - MEEP 2“ i „Integrirani razvoj koridora rijeke Save i Drine uz korišćenje višefaznog programskog pristupa“);
- Povlačenja sredstava EIB-a u iznosu od 10 miliona eura (za projekat „Rekonstrukcija magistralnih puteva u Crnoj Gori“);
- Povlačenja sredstava KfW-a u iznosu od 7,86 miliona eura (za projekte „Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda – Pg Promo, Faza V i Faza V komponenta 2“ i „Program energetske efikasnosti u javnim zgradama – faza III“) i
- Povlačenja sredstava EBRD-a u iznosu od 5,20 miliona eura (za projekte „Rekonstrukcija magistralnih puteva u Crnoj Gori“ i „Unapređenje energetske efikasnosti u obrazovnom sistemu“).

Posmatrano po strukturi, spoljni dug je u najvećoj mjeri opterećen obavezama po osnovu emitovanih euroobveznica, koje učestvuju sa 63,10% u ukupnom iznosu. Istovremeno, kineska Exim banka predstavlja najvećeg pojedinačnog povjerioca, sa učešćem od 12,98% u strukturi spoljnog duga (tabela 6.3).

⁵³ Emisija obveznica na inostranom tržištu u iznosu od 850 miliona eura, realizovana početkom aprila tekuće godine, na period od sedam godina i uz kamatnu stopu od 4,875%.

Tabela 6.3

Struktura spoljnog duga Crne Gore na 30. 09. 2025. godine				
Kreditor	Stanje duga	Spoljni dug BDP	Učešće u spoljnjem dugu	Učešće u državnom dugu (4.705,33 mil. eura)
	miliona eura			%
EUROBOND	2.787,76	34,31%	63,10%	59,25%
Kineska EXIM banka ⁵⁴	573,24	7,06%	12,98%	12,18%
Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)	250,87	3,09%	5,68%	5,33%
Sindicirani kredit – PBG2	141,82	1,75%	3,21%	3,01%
Evropska investiciona banka (EIB) ⁵⁵	110,20	1,36%	2,49%	2,34%
Sindicirani kredit - PBG ⁵⁶	80,00	0,98%	1,81%	1,70%
Evropska komisija	77,22	0,95%	1,75%	1,64%
EBR ⁵⁷	65,21	0,80%	1,48%	1,39%
Razvojna banka Savjeta Evrope	60,18	0,74%	1,36%	1,28%
BPI France /Soc. Generale- kupovina brodova	57,86	0,71%	1,31%	1,23%
OPEC Fond (Zajam za razvojne politike)	50,00	0,62%	1,13%	1,06%
Francuska razvojna agencija - AFD (Zajam za razvojne politike)	50,00	0,62%	1,13%	1,06%
Kreditna banka za obnovu - Njemačka (KfW) ⁵⁷	41,43	0,51%	0,94%	0,88%
Zemlje članice Pariskog kluba kreditora	36,84	0,45%	0,83%	0,78%
Deutsche bank	20,00	0,25%	0,45%	0,43%
HAPOALIM - oklopna vozila	8,95	0,11%	0,20%	0,19%
Međunarodna organizacija za razvoj (IDA)	2,75	0,03%	0,06%	0,06%
IFAD	2,36	0,03%	0,05%	0,05%
Poljski kredit ⁵⁸	1,01	0,01%	0,02%	0,02%
UKUPNO	4.417,70	54,37%	100,00%	93,89%

Izvor: Ministarstvo finansija

Po pojedinim ugovorenim kreditnim linijama postoje sredstva koja još uvijek nijesu povučena (tabela 6.4). Ukupan iznos raspoloživih, a nepovučениh sredstava iznosi 690,14 miliona eura, pri čemu se najveći dio odnosi na sredstva Evropske komisije (256,21 milion eura) i Evropske banke za obnovu i razvoj (133,19 miliona eura).

⁵⁴ Kredit za izgradnju dijela autoputa Bar - Boljare.

⁵⁵ Krediti EIB-a u ukupnom iznosu od 47 miliona eura koje servisiraju javna preduzeća (Monteput, Aerodromi Crne Gore i EPCG) ne ulaze u iznos spoljnog duga, već se tretiraju kao garancije.

⁵⁶ Kreditni aranžman sa Sindikatом banaka (OTP, Credit Suisse, CKB i Societe Generale) uz garanciju Svjetske banke vrijedne 80 miliona eura za potrebe finansiranja državnog budžeta.

⁵⁷ Kredite od njemačke KfW banke za potrebe vodosnabdijevanja koriste opštine, ali čine dio ino-duga.

⁵⁸ Kredit zaključen sa Vladom Poljske za potrebe Željezničke infrastrukture Crne Gore.

Tabela 6.4

Struktura spoljnjeg duga Crne Gore i nepovučenih kreditnih sredstava, u 000 000 eura		
Kreditor	Stanje duga na kraju septembra 2025. godine	Iznos nepovučenih sredstava ⁵⁹
	miliona eura	
EUROBOND	2.787,76	
Kineska EXIM banka	573,24	
Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)	250,87	77,03
Sindicirani kredit – PBG 2	141,82	
Evropska investiciona banka (EIB)	110,20	71,70
Sindicirani kredit - PBG	80,00	
Evropska komisija	77,22	256,21
EBRD	65,21	133,19
Razvojna banka Savjeta Evrope	60,18	8,50
BPI France /Soc. Generale- kupovina brodova	57,86	59,65
OPEC Fond (Zajam za razvojne politike)	50,00	
Francuska razvojna agencija - AFD (Zajam za razvojne politike)	50,00	
Kreditna banka za obnovu - Njemačka (KFW)	41,43	66,99
Zemlje članice Pariskog kluba kreditora	36,84	
Deutsche bank	20,00	
HAPOALIM - oklopna vozila	8,95	16,87
Međunarodna organizacija za razvoj (IDA)	2,75	
IFAD	2,36	
Poljski kredit	1,01	
UKUPNO	4.417,70	

Izvor: Ministarstvo finansija

6.4. Izdate državne garancije

Na kraju septembra 2025. godine, iznos izdatih državnih garancija dostigao je 121,18 miliona eura, što predstavlja smanjenje od 7,81% u odnosu na kraj 2024. godine. Učešće državnih garancija u BDP-u iznosilo je 1,49%, što je za 0,23 procentnih poena manje nego na kraju prethodne godine. Posmatrano zajedno sa izdatim garancijama, ukupan državni dug Crne Gore iznosio je 4,83 milijarde eura, odnosno 59,41% BDP-a.

U strukturi ukupno izdatih garancija, najveći dio odnosi se na strane garancije, koje su na kraju septembra 2025. godine iznosile 107,83 miliona eura (grafikon 6.2). U poređenju sa krajem prethodne godine, ovaj iznos je niži za 6,44%, dok je učešće stranih garancija u BDP-u iznosilo 1,33%, što predstavlja smanjenje od 0,18 pp. Uključivanjem stranih garancija u iznos spoljnjeg državnog duga, njegov nivo dostiže 55,70% BDP-a. Važno je napomenuti da se navedeni iznos stranih garancija odnosi isključivo

⁵⁹ Kod stanja duga prikazan iznos povučenih, a neotplaćenih sredstava za pojedinog kreditora, po osnovu svih aktivnih kreditnih linija, dok iznos nepovučenih sredstava predstavlja onaj dio sredstava svih kreditnih linija kod određenih kreditora koji nije povučen, pa samim tim i nije dio duga. Može da se javi situacija da je iznos stanja duga veći od nepovučenih sredstava od datog kreditora, u zavisnosti u kojoj je fazi određeni kreditni aranžman i koliko je još sredstava ostalo nepovučeno, a da sa tim istim kreditorom u prethodnom periodu postoji još neka kreditna linija čija su sredstva u potpunosti povučena. Obaveze su one koje stoje u tabeli koje navode stanje duga na kraju perioda.

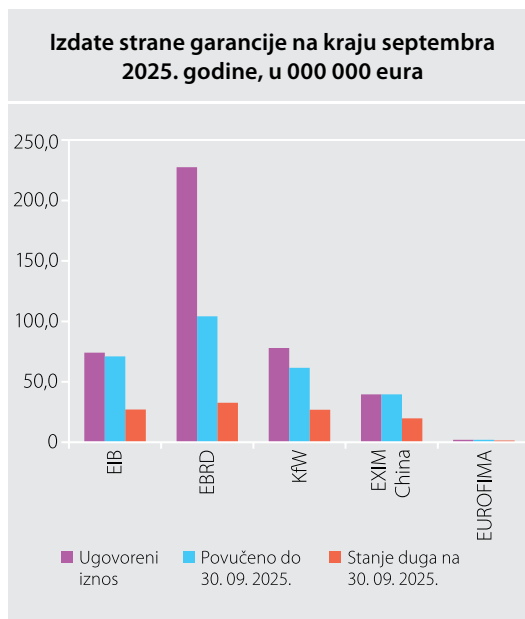
na povučena kreditna sredstva. Istovremeno, podaci prikazani u grafikonu 6.2 odnose se na neotplaćeni dio povučenih kredita za koje su izdate državne garancije. Kada se u obzir uzmu ukupni ugovoreni iznosi kredita, uključujući i nepovučena sredstva, ukupna vrijednost stranih garancija iznosi 421,13 miliona eura, odnosno 5,18% BDP-a.

Ukupan iznos domaćih garancija na kraju septembra 2025. godine iznosio je 13,36 miliona eura (0,16% BDP-a), pa je unutrašnji dug sa garancijama iznosio 3,70% BDP-a. Od ukupnog iznosa domaćih garancija, 6,56 miliona eura odnosi se na garancije date opštinama za kredite kod više domaćih komercijalnih banaka, za sprovođenje sanacionog plana⁶⁰. Ostatak iznosa domaćih garancija odnosi se na: kredit kod Erste banke i Prve banke za potrebe izmirenja obaveza prema firmi Strabag AG, kredit kod Erste banke za potrebe refinansiranja kredita Abu Dabi fonda za razvoj i kredit kod Crnogorske komercijalne banke za opravku vozničkih sredstava.

6.5. Otplata državnog duga

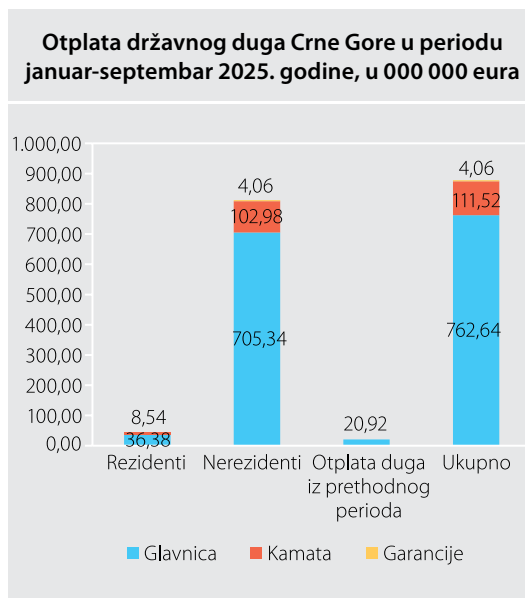
Prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija ukupna otplata državnog duga⁶¹ tokom prvih devet mjeseci 2025. godine iznosila je 878,22 miliona eura ili 10,81% procijenjenog BDP-a. Od ukupnog iznosa otplate duga najveći dio odnosio se na otplatu glavnice duga rezidentima i nerezidentima, u iznosu od 762,64 miliona eura, dok se na otplatu kamata po osnovu kreditnih aranžmana, rezidentima i nerezidentima odnosilo 111,52 milion eura (grafikon 6.3). Otplata obaveza iz ranijeg perioda iznosila je 20,92 miliona eura, od čega se na otplatu stare devizne štednje odnosilo 0,01 milion eura. Tokom prvih devet mjeseci tekuće godine, aktivirane su i plaćene garancije u iznosu od 4,06 miliona eura, po osnovu kreditnog aranžmana Barske i Crnogorske plovidbe sa kineskom Exim bankom.

Grafikon 6.2

Izvor: Ministarstvo finansija

Grafikon 6.3

Izvor: Ministarstvo finansija

⁶⁰ Ukupan potpisani iznos garancija za kredite koje koriste opštine za realizaciju sanacionog plana je 34,55 miliona eura.

⁶¹ Ukupna otplata duga obuhvata otplatu duga po glavnici, otplatu kamate i otplatu garancija, koje dopijevaju u posmatranoj godini, kao i otplatu duga iz prethodnih godina.